

EKSAMENSOPPGAVE

JUR2000 dag 1 og JUS2111
Høst 2011

Dato: Fredag 2. desember 2011
Tid: Kl. 10:00 – 16:00

Praktikum

I staten Awaland hadde det eksistert to ulike folkeslag side om side i lang tid. Landet ble styrt av general Mawa, som tilhørte folkeslaget i nord. Det var stor fattigdom og mye vold og kriminalitet i landet.

Folket i sør var etter hvert blitt trette av at general Mawa utarmet folket gjennom politisk undertrykkelse og vold. Det ble derfor holdt folkeavstemning i sør om løsrivelse fra Awaland. Valgoppslutningen var på over 80 prosent, og mer enn 90 prosent av de som avga stemme, stemte for løsrivelse. General Mawa hadde ikke tatt folkeavstemningen på alvor, og bortsett fra noen få episoder ved enkelte valglokaler ble det rapport om et fredelig valg. Den nye staten fikk navnet Sør-Awaland. Det ble umiddelbart opprettet et overgangsråd som overtok statsfunksjonene i det nye landet, startet forberedelser til valg på grunnlovgivende forsamling og utstasjonerte provisoriske militargrupper på grensen mellom det nye Sør-Awaland og det resterende Awaland for å beskytte mot mulige militære angrep.

General Mawa svarte med å gi Sør-Awaland én ukes frist til å besinne seg, ellers ”skal jeg personlig sørge for å bombe hvert eneste hus i sør”. Overgangsrådet i Sør-Awaland sendte umiddelbart en delegasjon til FN i New York. Der ble det innlevert søknad om medlemskap for Sør-Awaland i FN, samt bedt om militær beskyttelse mot det forventede angrepet fra general Mawa.

FNs generalforsamling satt på det tidspunkt samlet, og situasjonen i Awaland ble snart tatt opp til debatt. I tillegg ble Sikkerhetsrådet samlet til hastemøte. I løpet av få dager hadde mer enn halvparten av medlemsstatene i FN anerkjent Sør-Awaland som stat, herunder Norge. Et flertall i Sikkerhetsrådet anbefalte derfor at søknaden fra Sør-Awaland om medlemskap i FN ble innvilget. To av Sikkerhetsrådets faste medlemmer stemte imidlertid mot medlemskap fordi de mente at dette var for tidlig. I et påfølgende møte innvilget Generalforsamlingen søknaden fra Sør-Awaland.

Når det gjaldt spørsmålet om FN kunne tillate en militær intervensjon i Awaland for å beskytte folket i sør mot det forventede angrepet fra nord, mente flertallet i Generalforsamlingen at man burde avvende situasjonen. Sikkerhetsrådet delte imidlertid ikke denne oppfatningen, og det ble argumentert for at FN i alt for mange konflikter hadde blitt sittende på gjerdet for lenge med den konsekvens at menneskeliv gikk tapt og flyktningstrømmene tiltok. Sikkerhetsrådet vedtok derfor en resolusjon som ga FN's medlemsland tillatelse til å iverksette alle nødvendige tiltak for å forhindre Awaland i å bruke militære styrker mot sivilbefolkningen i Sør-Awaland. De to faste medlemmene som hadde stemt mot Sør-Awalands medlemskap i FN, avholdt seg fra å stemme ved vedtakelsen av denne resolusjonen.

General Mawas representanter i FN protesterte både mot at Sør-Awaland ble innvilget medlemskap i FN og mot Sikkerhetsrådets resolusjon. Representantene hevdet at vilkårene for å innvilge Sør-Awaland medlemskap i FN ikke var oppfylt og at Sikkerhetsrådets resolusjon måtte ses på som en "krigserklæring" fra FN. De understreket også at dersom andre stater utplasserte soldater, militære kjøretøyer eller drev med overflyvning noe sted i Awaland, ville dette bli oppfattet som en "krigserklæring" fra disse statene.

Bare to dager etter resolusjonene i Sikkerhetsrådet hadde en allianse på mer enn 30 stater, herunder Norge, gått sammen om en militær intervensjon i Awaland. Statene undertegnet en kortfattet traktat, der Storbritannia skulle ha den militære ledelsen av operasjonen. Den militære intervensjonen innebar at det skulle utplasseres militære styrker på grensen mellom Awaland og Sør-Awaland, og at luftrommet over Sør-Awaland og Awaland skulle stenges for å unngå det varslede bombeangrepet.

Fra Norge hadde det reist en større delegasjon til New York for å ta del i forhandlingene om Awaland. Med i følget var bl.a. utenriksministeren og flere fra hans stab i Utenriksdepartementet, samt den nyutnevnte etableringsministeren Hans Tastad og flere fra hans stab i Etableringsdepartementet. I tillegg var det flere stortingsrepresentanter med i delegasjonen, herunder den unge og ivrige Peder Ås.

Under forhandlingene i FNs generalforsamling hadde de to statsrådene hyppig kontakt med statsministeren hjemme i Norge. Det var enighet i regjeringen om at spørsmålet om anerkjennelse av Sør-Awaland og om deltakelse i den militære operasjonen burde forelegges opposisjonen på Stortinget for å høre deres syn før Norge traff noen endelig beslutning. Statsministeren vurderte det imidlertid slik at det ikke var tid til å bringe saken inn for Stortinget. I stedet ringte utenriksministeren til samtlige parlamentariske ledere på Stortinget for å høre deres syn. Et flertall av de parlamentariske lederne, også de fra regjeringspartiene, mente det ville være uklokt å anerkjenne Sør-Awaland nå og at Norge ikke burde delta i noen militær operasjon i området. Etter å ha tenkt igjennom situasjonen besluttet likevel regjeringen at den ville anerkjenne Sør-Awaland og delta i den militære intervensjonen. På vegne av Norge tok utenriksministeren kontakt med overgangsrådet i Sør-Awaland for å varsle om dette. Traktaten ble deretter underskrevet av utenriksministeren og ratifisert av Kongen i statsråd.

Nyheten om den norske anerkjennelsen og den norske deltakelsen i den militære operasjonen ble først offentlig kjent gjennom amerikanske medier. Da nyheten nådde Stortinget, mente flere av de parlamentariske lederne at regjeringen hadde brutt en instruks fra Stortinget og at verken anerkjennelsen av Sør-Awaland eller traktaten var gyldig. Det var i alle fall slik at regjeringen skulle ha opplyst Stortinget om at den ikke ville følge rådene fra de parlamentariske lederne. Den skulle også ha forelagt traktaten om militær intervensjon for Stortinget til forhåndssamtykke.

Mens diskusjonene pågikk hjemme i Norge hadde etableringsminister Hans Tastad, avdelingsdirektør Ole Vik i Etableringsdepartementet og stortingsrepresentant Peder Ås tatt seg noen dager fri i New York. Etter en fuktig kveld på byen endte de alle tre opp på et tvilsomt massasjeinstitutt i en bakgate i Chinatown. Der ble de gjenkjent av to jusstudenter fra Norge som

tok bilde av mennene med sine mobilkameraer. Bildene ble sendt hjem til tabloidpressen i Norge og publisert på forsiden av to av landets største aviser to dager etter.

Da opposisjonen i Stortinget fikk se avisbildene, ble det straks forlangt at samtlige måtte fratre sine stillinger. Stortingets presidentskap vedtok å suspendere Peder Ås fra sitt verv som stortingsrepresentant, men Ås protesterte og mente det ikke var noe rettslig grunnlag for slik suspensjon. Et mistillitsvotum mot etableringsminister Hans Tastad fikk knapt flertall i Stortinget, og Stortinget ba ham ta med seg avdelingsdirektør Ole Vik når han forlot stillingen som statsråd. Tastad hevdet imidlertid at mistillitsvotumet var basert på feilaktige opplysninger og at han ikke hadde gjort noe ulovlig under oppholdet på massasjeinstituttet. Han hadde derfor ingen plikt til å etterkomme mistillitsvotumet. Ole Vik hevdet på sin side at han ikke hadde noe med mistillitsvotumet å gjøre og ga derfor beskjed om at han ville bli sittende som avdelingsdirektør i Etableringsdepartementet.

Ta stilling til følgende spørsmål:

1. Er Sør-Awaland en stat?
2. Er Generalforsamlingens vedtak om å innvilge Sør-Awaland medlemskap i FN gyldig?
3. Er Sikkerhetsrådets resolusjon om militær intervensjon i Awaland gyldig?
4. Har regjeringen brutt sin opplysningsplikt overfor Stortinget når den ikke informerte om at den var kommet til en annen konklusjon enn de parlamentariske lederne vedrørende anerkjennelse av Sør-Awaland og militær intervensjon i Awaland?
5. Er den norske anerkjennelsen av Sør-Awaland gyldig?
6. Skulle traktaten mellom 30 stater om militær intervensjon i Awaland vært forelagt Stortinget til forhåndssamtykke?
7. Kan Stortingets presidentskap suspendere representant Peder Ås?
8. Må etableringsminister Hans Tastad fratre sin stilling?
9. Må avdelingsdirektør Ole Vik fratre sin stilling som følge av mistillitsvotumet?

Alle spørsmål skal besvares.

Oslo, 02.12.2011

Alf Petter Høgberg
Faglig eksamensleder